Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
PEDRA CRUZA VILLALÓNA,
predstavljeni 2. februarja 2012 [1]

Zadeva C-514/10

Wolf Naturprodukte GmbH
proti
Sewar spol. sro

(Predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Nejvyšší soud České republiky (Češka republika))

„Izvrševanje sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah — Področje uporabe ratione temporis Uredbe (ES) št. 44/2001 — Člen 66 — Obveznost izvršitve odločbe, sprejete v drugi državi članici pred pristopom zaprošene države k Evropski uniji“

I – Uvod

1. Člen 66 Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah [2] je – neodvisno od tega, da je ta uredba začela veljati 1. marca 2002 [3] – namenjen določitvi *ratione temporis* pravnih postopkov in, po potrebi, sodnih odločb, za katere se uporabljajo določbe te uredbe, ki se, kot pove že njen naslov, posebej nanašajo na določitev pristojnosti in priznavanje ter izvrševanje ustreznih sodnih odločb.

2. Predložitveno sodišče v kontekstu zahteve za izvršitev sodne odločbe, izdane v Avstriji, v Češki republiki v bistvu sprašuje, ali je treba navedeno določbo razlagati tako, da za njeno uporabo zadostuje (ali ne), da je v času sprejetja navedene odločbe Uredba veljala le v državi, iz katere izvira, ne glede na položaj Uredbe v državi izvršiteljici.

3. V tem kontekstu in kot bom skušal utemeljiti, se postavljeno vprašanje, ki obenem pomeni poglavitni interes v tej zadevi, zaradi praktičnosti nanaša na način, na katerega se lahko uporabijo določbe navedenega člena 66 na ozemeljskem prostoru držav članic, ki se Uniji priključijo po začetku veljavnosti Uredbe, kot vprašanje, ki ni izrecno urejeno v navedeni uredbi.

II – Pravni okvir

A – *Pravo Unije: Uredba št. 44/2001*

4. Kot je navedeno v uvodni izjavi 5 Uredbe št. 44/2001, so

1 — Jezik izvirnika: španščina.

2 — UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 4, str. 42, v nadaljevanju: Uredba št. 44/2001 ali Uredba.

3 — Člen 76 Uredbe.

„[d]ržave članice […] 27. septembra 1968 na podlagi četrte alinee člena 293 Pogodbe sklenile Bruseljsko konvencijo o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah, kakor je bila dopolnjena s konvencijami o pristopu novih držav članic k tej konvenciji (v nadaljnjem besedilu imenovana ‚Bruseljska konvencija'). Države članice in države EFTA so 16. septembra 1988 sklenile Lugansko konvencijo o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah, ki je vzporedna Bruseljski konvenciji iz leta 1968. Obe konvenciji sta bili revidirani in Svet je odobril vsebino revidiranih besedil. Treba je zagotoviti trajnost rezultatov, doseženih s to revizijo."

5. V uvodni izjavi 19 te uredbe je navedeno:

„Zagotoviti je treba kontinuiteto med Bruseljsko konvencijo in to uredbo ter v ta namen predpisati prehodne določbe. To velja tudi za razlago Bruseljske konvencije s strani Sodišča Evropskih skupnosti in Protokol iz leta 1971 se mora še naprej uporabljati za zadeve, ki so viseče v trenutku začetka veljavnosti te uredbe."

6. Prehodne določbe, na katere se nanaša ta uvodna izjava 19, so vsebovane v členu 66 Uredbe št. 44/2001, ki določa:

„1. Ta uredba se uporablja samo za pravne postopke, ki so bili začeti, in za listine, ki so bile uradno sestavljene ali registrirane kot javne listine po tem, ko je ta uredba začela veljati.

2. Če pa je bil postopek v državi članici izvora začet pred začetkom veljavnosti te uredbe, se sodne odločbe, izdane po tem dnevu, priznajo in izvršijo v skladu s poglavjem III:

(a) če je bil postopek v državi članici izvora začet po začetku veljavnosti Bruseljske ali Luganske konvencije tako v državi članici izvora kot v zaprošeni državi članici;

(b) v vseh drugih primerih, če je bila pristojnost določena v skladu s pravili iz poglavja II ali iz konvencije, sklenjene med državo članico izvora in zaprošeno državo članico, ki je veljala v času začetka postopka."

7. Člen 76 Uredbe št. 44/2001 določa, da „ta uredba začne veljati 1. marca 2002".

B – *Nacionalna ureditev*

8. V skladu s členom 37(1) Zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním (zakon o mednarodnem zasebnem pravu in mednarodnem procesnem pravu, v nadaljevanju: ZMPS) „so češka sodišča pristojna za odločanje v lastninskih sporih, če jim pristojnost podeli češka zakonodaja".

9. Člen 63 ZMPS določa, da „odločbe sodišč tujih držav v zadevah, ki so navedene v členu 1 […], v Češki republiki veljajo, če so pridobile zavezujoč pravni učinek, ki ga potrdi pristojni tuj organ, in so jih priznali češkoslovaški organi".

10. Člen 64 tega zakona določa, da „tuje sodne odločbe ni mogoče priznati ali izvršiti:

[…]

(c) če zaradi postopka pred tujim organom stranka postopka, zoper katero naj bi se priznala sodna odločba, ni mogla pravilno sodelovati v postopku, zlasti če ji poziv za obravnavo ali vloga, s katero se začne postopek, ni bila vročena osebno ali če vloga, s katero se začne postopek, toženi stranki ni bila vročena osebno;

(d) če je priznanje [sodne odločbe] v nasprotju s češkim javnim redom;

(e) če ni zagotovljena vzajemnost; vzajemnost se ne zahteva, če se tuja sodna odločba ne nanaša na češkega državljana ali češko pravno osebo“.

III – Postopek v glavni stvari in vprašanje za predhodne odločanje

11. Landesgericht für Zivilrechtssachen Graz (okrožno civilno sodišče v Gradcu, Avstrija) je s sodbo z dne 15. aprila 2003 družbo Sewar spol. Sro. obsodilo na plačilo nekih zneskov družbi Wolf Naturprodukte GmbH.

12. Družba Wolf Naturprodukte GmbH je 21. maja 2007 pri Okresní soud ve Znojmě (okrožno sodišče v Znojmu, Češka republika) vložila tožbo, s katero je predlagala, naj se navedena odločba avstrijskega sodišča razglasi za izvršljivo v Češki republiki in se zato odredi izvršba na denarna sredstva dolžnice. V podporo tožbi se je družba Wolf Naturprodukte GmbH sklicevala na določbe Uredbe št. 44/2001.

13. Okresní soud ve Znojmě je zahtevo tožeče stranke z odločbo z dne 25. oktobra 2007 zavrnilo, ker je menilo, da določbe člena 66(1) in (2) Uredbe št. 44/2001 *ratione temporis* ni mogoče uporabiti za ta primer. Okresní soud je torej na podlagi ZMPS sklenilo, da avstrijska sodba ni izpolnjevala pogojev, potrebnih za njeno priznanje in izvršitev v Češki republiki. Po eni strani je šlo za zamudno sodbo, iz podatkov o postopku pa je bilo mogoče sklepati, da je bila obsojeni dolžnici zavrnjena možnost, da bi ustrezno sodelovala v postopku (sklep o začetku postopka je bil dolžnici vročen 15. aprila 2003, istega dne pa je bila tudi izrečena dokončna sodba). Po drugi strani med Češko republiko in Republiko Avstrijo ni bil izpolnjen pogoj vzajemnosti glede priznavanja in izvrševanja sodnih odločb.

14. Družba Wolf Naturprodukte GmbH je zoper to odločbo vložila pritožbo. Krajský soud v Brně (okrožno sodišče v Brnu) je z odločbo z dne 30. junija 2008 pritožbo zavrnilo in potrdilo prvostopenjsko sodbo.

15. Družba upnica je nato pri Nejvyšší soud České republiky (vrhovno sodišče Češke republike) vložila kasacijsko pritožbo, v kateri zatrjuje, da je treba člen 66 Uredbe št. 44/2001 razlagati tako, da je odločilen datum za njeno uporabo tisti datum, ko ta uredba začne veljati na splošno, in ne tisti, ko začne veljati v posamezni državi članici.

16. Predložitveno sodišče je, ker je menilo, da na podlagi besedila navedenega člena 66 ni mogoče jasno določiti področja uporabe *ratione temporis* Uredbe št. 44/2001, prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je treba člen 66(2) Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah razlagati tako, da mora ta uredba zato, da bi jo bilo mogoče uporabiti, v času izdaje sodne odločbe veljati tako v državi, katere sodišče je izdalo to odločbo, kot v državi, v kateri stranka zahteva priznanje in izvršitev navedene odločbe?“

IV – Postopek pred Sodiščem

17. Predlog za sprejetje predhodne odločbe je bil v sodnem tajništvu Sodišča vpisan 2. novembra 2010.

18. Pisna stališča so predložile Češka republika, Republika Latvija, Zvezna republika Nemčija in Komisija.

V – Analiza predhodnega vprašanja

A – *Pomen in vsebina člena 66 in obseg postavljenega vprašanja*

19. Vprašanje, ki ga postavlja predložitveno sodišče in ki je navedeno zgoraj, zahteva po mojem mnenju nekatere predhodne razjasnitve.

20. Prvič, treba je opozoriti, da ne glede na to, da se vprašanje formalno nanaša zlasti na odstavek 2 člena 66 in konkretno na „prostorsko“ razsežnost, ki jo ima izraz „začetek veljavnosti“ Uredbe v tej prehodni določbi, je očitno – kot bo še pojasnjeno – da tak „začetek veljavnosti“ ne more imeti različnega obsega v različnih odstavkih te določbe. Zato menim, da se mora vprašanje nanašati na člen 66 v celoti, ne da bi se lahko kakor koli razlikovalo med njegovima odstavkoma.

21. Drugič, bistveno je razumeti pomen in strukturo te določbe, skratka njen položaj v Uredbi št. 44/2001 kot celoti.

22. Člen 66 kot prehodna določba izpolnjuje zlasti cilj pravne varnosti. Poleg tega je bilo glede na upoštevni cilj Uredbe (sodna pristojnost, priznavanje in izvrševanje sodnih odločb) bistveno opredeliti *ratione temporis* posamezne pravne postopke in sodne odločbe, za katere se morajo določbe te uredbe, kadar je to potrebno, uporabljati.

23. S tem ciljem je zakonodajalec Unije v odstavku 1 navedenega člena določil pravilo, v odstavku 2 pa izjemo. Pravilo je – zelo preprosto – da se določbe Uredbe uporabljajo za pravne postopke, ki so bili začeti po tem, ko je ta uredba začela veljati. To pomeni – in je tudi pomembno – da se Uredba v tem primeru uporablja v vseh njenih delih, tako tistih, ki se nanašajo na sodno pristojnost, kot tistih, ki se nanašajo na priznanje in izvršitev zadevnih odločb.

24. Izjema – brez poseganja v premisleke, ki jih bom navedel v nadaljevanju – pa je uporaba določb Uredbe za postopke, ki so se ob začetku veljavnosti te uredbe že začeli, vendar se še niso končali, to pomeni, kot je izrecno določeno, za postopke, v katerih so sodne odločbe izdane po navedenem začetku veljavnosti. V teh primerih naj bi se Uredba št. 44/2001 uporabljala le v delu, ki se nanaša na priznavanje in izvrševanje teh odločb, ne da bi – kar je razumljivo – posegala v pravila, v skladu s katerimi je bila v upoštevnem času določena sodna pristojnost za izdajo teh odločb. Ta izjema je predvidena za številne primere, kakor so razvidni iz zgoraj navedenega odstavka 2 člena 66. Ne da bi jih bilo treba zdaj podrobneje preučiti in neodvisno od pojasnila v nadaljevanju, je jasno, da je treba te primere kot izjemo k pravilu razlagati ozko in da se ne sme – kot je mogoče že predvideti – zlahka dopuščati tako široke razlage, kot jo predlaga predstavnik Nemčije.

25. Nazadnje, glede na vse navedeno ni niti najmanjšega dvoma, kaj pomeni „začetek veljavnosti“ s „prostorskega“ vidika v konkretnem trenutku, v katerem začne veljati Uredba št. 44/2001: Uredba – kot vsak drug akt Unije, razen če ni izrecno določeno drugače – začne veljati na ozemlju Unije, ne da bi bilo treba v zvezi s tem kaj dodati. Na ozemlju držav, ki so se Uniji priključile pozneje, pa Uredba začne veljati šele na dan navedene priključitve.[4]

26. To pomeni, da se ob začetku veljavnosti Uredbe št. 44/2001 leta 2002 ni imelo niti najmanjšega smisla spraševati, ali zadostuje, da je Uredba začela veljati le v državi, v kateri je bila izdana odločba, ali ne. To pa zato, ker so bile vse države članice v enakem položaju, kar zadeva Uredbo.[5]

4 — Pogodba o pristopu ne vsebuje nobenega posebnega pravila za uporabo Uredbe št. 44/2001, zaradi česar je treba šteti, da se v Češki republiki uporablja od 1. maja 2004, pod pogoji, določenimi v tej uredbi.

5 — Po mojem mnenju te ugotovitve ne spremeni posebnost danskega primera. Glej v zvezi s tem Peers, S., *Justice and Home Affairs Law*, Oxford EU law library, 3. izdaja, št. 8.2.5, str. 619.

27. V zvezi s tem ni odveč opozoriti, da je po mojem mnenju vsakršno razlogovanje in sklepanje na podlagi razlik med navedenim členom 66 in ustreznimi prejšnjimi določbami Bruseljske konvencije in Luganske konvencije zelo vprašljivo.[6]

28. Zato dejstvo, da se sprašujemo, ali je – v okviru položaja prava, ki je bil ustvarjen po prvi širitvi Unije dve leti pozneje – mogoče na mestu, na katerem se člen 66 nanaša na „začetek veljavnosti“, razlikovati med enimi in drugimi državami (in zadevnimi državljani Unije), praktično pomeni postaviti si vprašanje, ali je mogoče nove države članice (in omenjene državljane) prikrajšati za prehodno določbo, člen 66, ki izpolnjuje cilje, neposredno povezane s pravno varnostjo in s tem s pravno državo.

29. Navedeno stališče bi predvsem zahtevalo sprejetje nečesa, kar bi lahko opredelili kot „statično“ razumevanje te prehodne določbe, ki bi koristilo le državam (in zadevnim državljanom), ki so bile del Unije ob začetku veljavnosti Uredbe. To pa je nekaj, kar povzroča težave.

30. Izhajanje s stališča – tako kot v obravnavani zadevi – da morajo nove države članice izvrševati odločbe, ki ne le da so bile izdane v pravnih postopkih, začetih pred njihovo priključitvijo Uniji, kar je izključeno s pravilom iz odstavka 1 člena 66, ampak so bile izdane celo pred začetkom veljavnosti Uredbe, kar je prav tako izključeno s samo izjemo, predvideno v odstavku 2 tega člena, pomeni prikrajšati te države (in zadevne državljane Unije) za bistveno vsebino te prehodne ureditve.

31. Glede na navedeno in iz razlogov, ki jih bom razložil v nadaljevanju, menim, da zahteve po pravni varnosti in po pravici do sodnega varstva (člen 47 Listine), s katerimi je prežet člen 66 kot celota, ne dovoljujejo sprejetja stališča, ki ga je predložitveno sodišče oblikovalo kot vprašanje, to je stališča, da za izvršitev ustrezne sodne odločbe v državi članici, v kateri Uredba ni veljala ne v trenutku začetka pravnega postopka ne v trenutku izdaje te odločbe, zadostuje, da je Uredba začela veljati v državi, v kateri je bila ta odločba izdana, in v trenutku izdaje te odločbe.[7]

B – *Člen 66, ki ga je kot prehodno določbo in zaradi njegovega predmeta urejanja mogoče razlagati le „dinamično“*

32. Člen 66 Uredbe je prehodna določba, katere uporabnost zaradi same narave in vsebine navedene uredbe ni mogla biti izčrpana leta 2002 s prehodom – če se tako izrazimo – iz Konvencije v Uredbo, kar bi lahko štelo za „statično“ razumevanje (neke vrste „posnetek“) določbe. Nasprotno gre zaradi samih značilnosti pravne materije, urejene z Uredbo, za prehodno določbo, ki mora biti operativna vsakič, ko se priključijo nove države članice, in pod enakimi pogoji, kot je bila operativna v državah (in za državljane), ki so bile članice Unije leta 2002. Skušal sem že razložiti, kako po mojem mnenju stališče, ki je v tej zadevi oblikovano kot vprašanje, pomeni „inaktivacijo“ določb člena 66 Uredbe št. 44/2001 za države (in državljane), ki so k Uniji pristopile po začetku veljavnosti te uredbe. V tem smislu je treba govoriti o zahtevi po „dinamičnem“ razumevanju te prehodne določbe.

33. Sistematična in teleološka razlaga Uredbe št. 44/2001 bi – ker ne bi moglo biti drugače – tak pristop podprla. Z Uredbo št. 44/2001, ki je bila zasnovana kot orodje za pravilno delovanje notranjega trga, se želi olajšati in poenostaviti priznavanje in izvrševanje sodnih odločb med državami članicami,

6 — Člen 54 Bruseljske konvencije (kakor je bil spremenjen s členom 16 Konvencije o pristopu Kraljevine Španije in Portugalske republike z dne 26. maja 1989 (UL L 285, str. 1)) in člen 54 Luganske konvencije sta za uporabo določb o priznanju in izvršitvi odločb izrecno določala zahtevo po „dvojnem začetku veljavnosti“ Konvencije v državi izvora in zaprošeni državi. Vključitev tovrstne določbe je nekaj povsem logičnega v kontekstu mednarodne listine, v kateri ima poglavitno vlogo vzajemnost (zato je taka določba tudi vključena v člen 63 Sklepa Sveta 2007/712/ES z dne 15. oktobra 2007 o podpisu Konvencije o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah v imenu Skupnosti (UL L 339, str. 1)).

7 — Poleg tega je to mnenje skoraj enotno v pravni teoriji, zlasti nemški, ki je temu vprašanju namenila posebno pozornost. V tem smislu je treba med drugim navesti: Kropholler, J. in von Hein, J., *Europäisches Zivilprozeßrecht: Komentar zu EuGVO, Lugano-Übereinkommen 2007, EuVTVO, EuMVVO und EuGFVO*, 2011, str. od 709 do 717; Becker, M., „Anerkennung deutscher Urteile in der Tschechischen Republik“, *Balancing of interests. Liber Amicorum Peter Hay*, Verlag Rect. Und Wirtschaft GngH, Frankfurt am Main, 2005, str. 26; Hess, B., „Die intertemporale Andwendung des europäischen Zivilprozessrechts in den EU-Beitrittsstaaten“, *IPRax 2004, Heft 4*, str. 375; in Becker, M. in Müller, K., „Intertemporale Urteilsanerkennung und Art. 66 EuGVO“, *IPRax 2006, FET 5*, str. 436.

pot do tega cilja „prostega pretoka sodnih odločb“ v civilnih in gospodarskih zadevah [8] pa bi bila – kot namiguje nemška vlada – lahko olajšana, če bi bilo dovoljeno priznanje sodnih odločb, ki so bile izdane, ko je Uredba veljala v državi članici izvora, čeprav še ni veljala v zaprošeni državi članici. Kljub temu menim, da ta rešitev ni mogoča, ker uresničitev tega cilja prostega pretoka ne sme ogroziti omenjenega ravnovesja med interesi tožeče stranke in interesi tožene stranke v postopku.

34. Kot poudarjam že od začetka, zajema Uredba št. 44/2001 dva velika vsebinska sklopa, ki kljub temu tvorita celoto: po eni strani skupino določb, namenjenih „delitvi“ sodne pristojnosti v civilnih in gospodarskih zadevah v Uniji, po drugi strani pa določbe o priznavanju in izvrševanju sodnih odločb. Med obema vsebinskima sklopa obstaja tesna povezava: skrbno branje Uredbe razkrije, da ni namen zakonodajalca Skupnosti, da bi se en sklop uporabljal brez drugega, saj ju obravnava kot celoto.

35. Člen 66(1) jasno ponazarja ravnokar navedeno. Z določitvijo datuma začetka postopka kot splošnega referenčnega datuma za ugotovitev, ali se Uredba uporablja, člen 66(1) zagotavlja, da je bila sodna odločba, ki jo je treba izvršiti, sprejeta v skladu s pravili Uredbe o pristojnosti.

36. Deloma člen 66(2) tudi ponazarja to zamisel. Čeprav, kot sem že navedel, ta odstavek 2 formalno določa izjemo od splošnega pravila iz odstavka 1, je jasno, da je vsebinsko in s tega vidika njegov značaj izjeme precej zmanjšan. Navedeni odstavek 2 namreč vsebuje možnost uporabe določb iz Uredbe o priznavanju in izvrševanju, če je bil postopek začet pred začetkom veljavnosti Uredbe, sodna odločba pa je bila izdana po tem dnevu, v številnih primerih, ki jih je načeloma mogoče izpeljati iz dejstva, da je bila pristojnost sodišč države članice izvora odločbe določena v skladu s pravili iz Uredbe ali drugimi pravili z enako ali podobno vsebino, vsebovanimi v mednarodni konvenciji, ki zavezuje obe državi članici.

37. Ta interakcija med temeljnima vsebinskima sklopoma Uredbe št. 44/2001 (pristojnost in priznavanje) izhaja iz nujnosti, da je prosti pretok sodnih odločb vzpostavljen znotraj sistema ravnovesja interesov strank. Brez nevarnosti, da bi pretirano poenostavili, lahko zatrdimo, da so določbe Uredbe o pristojnosti prvotno namenjene zaščiti interesov toženca (ki se bo le izjemoma moral spustiti v postopek v državi, ki ni država njegovega prebivališča), medtem ko določbe o priznavanju in izvrševanju sodnih odločb ščitijo zlasti tožnika (ki lahko doseže hitro, zanesljivo in učinkovito izvršitev sodbe v drugi državi članici). [9]

38. Sodišče se je na to tesno vez med tema sklopoma določb izrecno sklicevalo v svojem mnenju 1/03 z dne 7. februarja 2006, [10] v katerem je v točki 163 navedlo, da „je poenostavljeni mehanizem priznanja in izvršitve iz člena 33(1) navedene uredbe, v skladu s katerim se sodne odločbe, izdane v državi članici, priznajo v drugih državah članicah, ne da bi bilo treba za priznanje začeti kakršen koli poseben postopek, in ki načeloma vodi do uporabe člena 35(3) iste uredbe, upravičen, če ni nadzora pristojnosti sodišč države članice izvora in obstaja vzajemno zaupanje držav članic in zlasti zaupanje sodišča zaprošene države v sodišče države izvora, upoštevajoč zlasti pravila o neposredni pristojnosti iz [p]oglavja II navedene uredbe“.

39. Okoliščine obravnavane zadeve kažejo, kako lahko razlaga, da se Uredba uporablja za primer, ko je bil postopek začet po začetku veljavnosti te uredbe v državi članici izvora, vendar pred začetkom njene veljavnosti v državi, v kateri se pozneje zahteva izvršitev zadevne sodne odločbe, privede do prelomitve te vezi med obema vsebinskima sklopoma Uredbe in posledično do porušenja ravnovesja med interesi tožeče stranke in interesi tožene stranke, ki je posledica, ki se ji je zakonodajalec Unije želel po mojem mnenju izogniti.

8 — Naveden v uvodni izjavi 6 Uredbe.

9 — V pravni teoriji glej Kropholler, J., op. cit. Glej tudi v kontekstu Bruseljske konvencije sodbo z dne 21. maja 1980 v zadevi Denilauler (125/79, Recueil, str. 1553), točka 13 („Prav zaradi jamstev, ki jih ima tožena stranka v izvornem postopku, je Konvencija v naslovu III zelo liberalna glede priznavanja in izvrševanja.“).

10 — Mnenje 1/03, ZOdl., str. I-1145. Predlog za izdajo mnenja (člen 300(6) ES) se je nanašal na izključno ali deljeno pristojnost Evropske skupnosti za sklenitev nove konvencije o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah, ki naj bi nadomestila Lugansko konvencijo.

40. Treba je poudariti, da zadevni postopek ni zajet z nobenim od primerov iz člena 66(2). Po eni strani Češka republika ni bila podpisnica ne Bruseljske ne Luganske konvencije, niti nobene druge, ki bi jo na tem področju zavezovala v razmerju do Avstrije, po drugi strani pa pravila, ki so se uporabila za določitev pristojnosti avstrijskega sodišča, niso bila natančna „pravila iz poglavja II“, kot zahteva člen 66(2)(b). Namreč, niso se uporabila neposredno in vsebinsko določena pravila iz tega poglavja II (natančneje, iz oddelkov od 2 do 7 tega poglavja), temveč nacionalne določbe, na katere odkazuje člen 4, ki se uporablja, če toženec nima stalnega prebivališča v državi članici. To pomeni, kot je bilo že navedeno, da toženec ni mogel uporabiti obrambnih mehanizmov, ki jih določa Uredba (na primer obveznost pravočasne vročitve pisanj).

41. Glede na navedeno in če povzamem svoj argument, je temeljna težava zgoraj opisane rešitve ta, da bi se toženca s stalnim prebivališčem v državi, ki na dan začetka postopka še ni bila članica Unije, tedaj za namene Uredbe štelo, kot da ima stalno prebivališče v tretji državi. To pomeni, da tudi če bi se Uredba uporabljala, bi bila tožena družba s procesnega vidika v relativno šibkejšem pravnem položaju, kot bi bila, če bi imela sedež v državi članici.

42. Po eni strani določitev pristojnosti avstrijskega sodišča ni bila opravljena niti v skladu s členom 3 Uredbe št. 44/2001 [11] niti, nazadnje, v skladu s pravili o pristojnosti, ki so neposredno in vsebinsko določena v navedeni uredbi, v skladu s katerimi je splošno pravilo stalno prebivališče toženca. [12] Glede na to, da v tistem času toženka ni imela sedeža v državi članici, bi se sodna pristojnost v skladu s členom 4 Uredbe [13] določila po pravu države članice, v kateri je bila vložena tožba (avstrijsko pravo o sodni pristojnosti).

43. Po drugi strani toženka tudi ni imela nekaterih pravic obrambe, ki bi jih lahko uveljavljala, če bi v tistem času imela sedež v državi, ki bi že bila članica Evropske unije. Gre za pravice iz člena 26 Uredbe št. 44/2001, ki določa, da „če je toženec s stalnim prebivališčem v eni od držav članic tožen v drugi državi članici in se ne spusti v postopek, se sodišče po uradni dolžnosti izreče za nepristojno, razen če pristojnost izhaja iz določb te uredbe“ (odstavek 1); poleg tega navedeno sodišče „prekine postopek za toliko časa, dokler se ne ugotovi, da je bilo tožencu omogočeno prejeti pisanje o začetku postopka ali enakovredno pisanje pravočasno, da je lahko pripravil obrambo, ali da so bili storjeni vsi potrebni koraki v tej smeri“ (odstavek 2).

44. V obravnavani zadevi je težava natanko v tem, da tožena družba domnevno ni mogla sodelovati v postopku, ker naj ji ne bi bila pravočasno vročena pisanja o začetku postopka. [14] V takih okoliščinah ne bi bilo logično, da bi se lahko zahtevalo priznanje sodbe ob uporabi Uredbe št. 44/2001, saj bi to porušilo navedeno ravnovesje med interesi strank in medsebojno povezanost dveh temeljnih vsebinskih sklopov Uredbe.

11 — Ta člen določa: „1. Osebe s stalnim prebivališčem v državi članici so lahko tožene pred sodišči druge države članice samo na podlagi pravil, opredeljenih v oddelkih od 2 do 7 tega poglavja. 2. Zoper te osebe zlasti ni dovoljeno uporabiti nacionalnih pravil o pristojnosti iz Priloge I.“

12 — V podporo temu stališču glej sodbo z dne 16. julija 2009 v zadevi Hadadi (C-168/08, ZOdl., str. I-6871), ki je bila izrečena v zvezi z Uredbo Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 6, str. 243) in iz katere točke 30 je razvidno, da za uporabo navedene uredbe za priznanje sodbe o razvezi, izdane v drugi državi članici, ni pomembno, na katera pravila je sodišče države članice izvora oprlo svojo pristojnost, če le lahko uporaba člena 3(1) Uredbe št. 2201/2003 to pristojnost utemelji.

13 — V skladu z odstavkom 1 tega člena se, „[č]e toženec nima stalnega prebivališča v državi članici, […] ob upoštevanju členov 22 in 23, pristojnost sodišč vsake države članice določi po pravu te države“.

14 — V zvezi z ureditvijo „dvojnega nadzora“ spoštovanja pravic toženca, ki se ni spustil v postopek, v Uredbi št. 44/2001 glej sodbo z dne 14. decembra 2006 v zadevi ASML Netherlands BV (C-283/05, ZOdl., str. I-12041), točka 29 in naslednje, in sklepne predloge generalnega pravobranilca P. Légerja v isti zadevi z dne 28. septembra 2006, točka 112. Prav tako je treba spomniti, da v skladu s členom 35(3) Uredbe št. 44/2001 zaprošenemu sodišču ni dovoljeno preverjati pristojnosti sodišč države članice izvora. Tudi ta določba temelji na predpostavki, da če se Uredba uporablja, je to zato, ker so se predhodno uporabile določbe Uredbe s področja sodne pristojnosti. Glej v tem smislu Becker, M., in Müller, K., op. cit., str. 432.

45. Glede na vse navedeno je treba tako s sistematičnega kot z namenskega vidika ugotoviti, da je edina ustrezna razlaga Uredbe, ki je skladna s pravno varnostjo in procesnimi jamstvi, ta, ki zagovarja dinamično razširitev polnega učinka prehodne določbe, vsebovane v členu 66 Uredbe št. 44/2001, v njegovih dveh odstavkih, na ozemeljski prostor vsake države, ki je bila Uniji priključena po začetku veljavnosti navedene uredbe.

46. Pristop, ki ga predlagam, ima nujne in takojšnje posledice na pomen odgovora na vprašanje, ki ga postavlja predložitveno sodišče. Uredba št. 44/2001 se v Češki republiki uporablja samo pod pogoji, določenimi v obeh odstavkih člena 66 te uredbe, ali, povedano natančneje, z enakim učinkom, kot ga je imel ta člen v času, ko je Uredba začela veljati. To privede do ugotovitve, da je v kontekstu zahteve za izvršitev sodbe v skladu z določbami Uredbe št. 44/2001 za to, da se je mogoče na to uredbo učinkovito sklicevati, potrebno, da ta velja tako v državi članici izvora odločbe kot v državi članici, od katere se zahteva izvršitev te odločbe.

VI – Predlog

47. Zato Sodišču predlagam, naj na predhodno vprašanje, ki ga je postavilo Nejvyšší soud České republiky, odgovori:

Člen 66 Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah je treba razlagati tako, da je za to, da ta Uredba začne učinkovati, potrebno, da velja tako v državi članici, katere sodišče je izdalo odločbo, kot v državi, v kateri je ena od strank zahtevala priznanje in izvršitev navedene odločbe, in sicer bodisi v času začetka postopka bodisi – če to ni izpolnjeno in če so izpolnjeni pogoji iz odstavka 2 navedenega člena – v času izdaje sodne odločbe.